

**Varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksiä
videomateriaalin käyttämisestä toiminnan
tukena varhaiskasvatusryhmässä**

Kasvatustieteiden tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Varhaiskasvatuksen opettajan tutkinto-ohjelma
Turun yliopisto

Oiva Ohvo

7.5.2024

Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: ROKL0724 Kandidaatin tutkielma

Tekijä: Oiva Ohvo

Otsikko: Varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksiä videomateriaalin käyttämisestä toiminnan tukena varhaiskasvatusryhmässä

Ohjaaja: Yliopistonlehtori Tarja-Riitta Hurme

Sivumäärä: 34 sivua

Päivämäärä: 7.5.2024

Tämän kandidaatintutkielman tavoitteena on selvittää, kuinka varhaiskasvatuksen opettajat hyödyntävät videomateriaalia toiminnan tukena varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksessa aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella, joka sisälsi sekä monivalinta- että avoimia kysymyksiä. Tutkimuksessa käytettiin neljää monivalintakysymystä ja neljää avointa kysymystä. Kyselyyn vastasi yhteensä 27 varhaiskasvatuksen opettajaa nähtyään julkaisun tutkimuksen aiheesta ja kyselylomakkeesta Facebook-sovelluksessa.

Aineiston tuloksista kävi ilmi, että videomateriaalin käyttö varhaiskasvatuksen tukena jakautui tasaisesti vastaajien kesken. Suurin osa varhaiskasvatuksesta käytti videoita viikoittain tai useammin. Videomateriaalin valintaan vaikuttivat useimmiten ajankohtainen aihe tai teema sekä pedagogiset tavoitteet. Lapset katsoivat videoita pääasiassa yhdessä opettajan kanssa, mutta myös tabletin tai suuren näytön avulla. Videoiden katseluun liittyi usein aktiivista osallistumista, kuten musiikin mukana liikkumista tai keskustelua videon aiheesta.

Tutkimuksen perusteella suurin osa varhaiskasvatuksen opettajista oli tietoisia digitaalisista videomateriaaleista, mutta pieni vähemmistö ei ollut tietoinen niiden olemassaolosta. Videomateriaalin käyttämistä estivät pääasiassa tiedon puute, resurssien puute ja perinteisten opetusmenetelmien suosiminen.

Tutkimuksen menetelmänä käytettiin kyselylomaketta, mikä voi aiheuttaa rajoituksia tulosten yleistettävyyteen ja syvällisyyteen. Lisäksi vastaajien määrä oli rajallinen, mikä voi vaikuttaa tulosten edustavuuteen. Jatkotutkimusehdotuksena voitaisiin suorittaa laajempia ja syvällisempiä haastatteluja varhaiskasvatuksen opettajien kanssa sekä tutkia tarkemmin videomateriaalin käytön esteitä ja mahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa.

Avainsanat: mediakasvatus, varhaiskasvatus, videomateriaali

Sisällys

1	Johdanto	5
2	MEDIA	7
2.1	Mediakasvatus	7
2.2	Mediakulttuuri	8
3	VIDEOT VARHAISKASVATUKSESSA	9
3.1	Videosisältöjen yleistymisen lapsuudessa	9
3.2	Haasteet ja mahdollisuudet videosisältöjen hyödyntämisessä	9
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	11
4.1	Tutkimuskysymykset	11
5	Menetelmä	12
5.1	Tutkimuksen aineisto	12
5.2	Aineiston analyysi	12
6	TUTKIMUSTULOKSET	14
6.1	Toiminnan tukena käytettävän videomateriaalin yleisyys varhaiskasvatuksessa	15
6.2	Millä perusteella valitset apuna käytettävän videomateriaalin?	16
6.3	Millä tavoin lapset katsovat videoita	18
6.4	Videomateriaalin käyttämistilanteet	20
6.5	Tietoisuus olemassa olevasta videomateriaalista	22
6.6	Miksi et käytä videomateriaalia varhaiskasvatuksessa toiminnan tukena?	23
7	POHDINTA	25
8	Luotettavuus ja eettisyys	27
	Lähteet	29
	Liitteet	31

Liite 1. Kyselyrunko	31
Liite 2. Tietosuojailmoitus	34

1 Johdanto

Erilaisten videomateriaalien kuluttaminen on lisääntynyt sekä muuttunut 2020-luvulla niin maailmalla kuin Suomessakin. Näyttörüutujen äärellä kului vuonna 2021 enemmän aikaa kuin koskaan aiemmin. Suomessa ruutu-aikaa kertyy monenlaisten päätelaitteiden äärellä kuten televisio, älypuhelin, tietokone, tabletti, pelikone ja e-kirjanlukulaite. Laitteita käytetään pääosin videosisältöjen katselemiseen, mikä ilmenee tilastokeskuksen teettämästä tutkimuksesta. Televisio- ja videosisältöjen katselu muodosti suurimman osan 25 vuotta täyttäneiden vapaa-ajan ruutuajasta, mutta tätä nuoremmilla muunlaisen ruutuajan osuus oli suurempi (Tilastokeskus, 2021) Muunlaisen ruutuajan osuutta selittänee monipuolistuneet suoratoistopalvelut sekä laitteiden lisääntyminen yhä nuoremmalla väestöllä.

Ihmiset kuluttavat mielellään erilaista sisältöä, joka on tuotettu videon muodossa. Lapsille videot voivat olla tehokas ja hyvä tapa oppia uusia asioita sekä ymmärtää paremmin muun muassa havainnollistavista videoista. Videoita katsoessa lapsella on useimmiten seurana aikuinen niin kotona kuin varhaiskasvatuksessa, mikä tarjoaa aikuiselle mahdollisuuden kiinnittää lapsen huomio merkityksellisiin asioihin videossa. Videomateriaalia voi kelata eteen- ja taaksepäin tai pysäyttää sekä keskustella, mitä videolla juuri tapahtui Videomateriaalin katselu, hyödyntäminen ja tuottaminen on osa mediakasvatusta. Lasten tuottamat mediasisällöt ja niiden tarkastelu luovat puitteet osallisuuden lisäämiseen sekä yhteistoiminnalliseen oppimiseen. (Leinonen & Sintonen, 2014) Videomateriaalin käyttö ja tuottaminen varhaiskasvatuksessa on perusteltua, kun se toteutetaan oikein. Varhaiskasvatuksessa mediakasvatuksen tehtävänä on tukea lasten mahdollisuuksia toimia aktiivisesti ja ilmaista itseään yhteisössään (Opetushallitus, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2022). Salomaan (2016) mukaan mediakasvatuksen lähtökohtana on huomioida varhaiskasvatuksen ominaisluonne hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuutena sekä toimia varhaiskasvatuksen pedagogiikan periaatteiden mukaisesti.

Tämän tutkimuksen päätavoitteena on syventää ymmärrystä siitä, miten varhaiskasvatuksen opettajat hyödyntävät videomateriaalia opetuksellisessa

toiminnassaan. Tutkimuksessa pyritään selvittämään, kuinka laajalti opettajat käyttävät videoita osana päivittäistä toimintaansa, millä tavoin videoita hyödynnetään pedagogisesti ja kuinka tietoisia opettajat ovat videomateriaalin mahdollisuuksista ja haasteista varhaiskasvatuksessa. Tämä lisätieto auttaa muokkaamaan tulevaisuuden varhaiskasvatuksen käytäntöjä vastaamaan entistä paremmin digitaalisen ympäristön haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Aineistonkeruu toteutettiin sähköisen kyselylomakkeen avulla, joka tarjosi monipuolisen lähestymistavan varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksiin. Kun haluamme selvittää, mitä ihminen ajattelee tai miksi hän toimii kuin toimii, on järkevää kysyä asiaa häneltä (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Neljä monivalintakysymystä ja kolme avointa kysymystä mahdollistivat kattavan datan keräämisen, yhdistäen sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen elementit. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys muodostuu tutkimalla videomateriaalia osana mediakulttuuria sekä mediaa.

2 MEDIA

2.1 Mediakasvatus

Termi mediakasvatus tulee kahdesta erillisestä käsitteestä, mediasta sekä kasvatuksesta. Medialla tarkoitetaan sekä viestien välittämistä että niiden sisältöjä. Lisäksi media käsittää erilaisia palveluita ja sovelluksia, ja laajassa mielessä myös niihin liittyviä tuotteita, kuten leluja, vaatteita ja hahmoja. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2017) Mediakasvatus tutkii monipuolisesti mediatyökaluja ja niiden käyttöä, tutkii erilaisia mediasisältöjä ja pohtii syvällisesti median vaikutuksia ihmisten toimintaan, kehitykseen ja hyvinvointiin, jotka ympäröivät meitä jatkuvasti. (Mediakasvatusseura, 2024) Tämä voi tapahtua erilaisin keinoin, kuten opettamalla medialukutaitoa, kriittistä ajattelua mediaviestien suhteen, opettamalla median tuottamista ja käyttöä vastuullisesti. Mediakasvatus on erityisen tärkeää nykypäivänä, jolloin media vaikuttaa voimakkaasti ihmisten elämään ja mielipiteisiin.

Varhaiskasvatuksessa mediakasvatuksella on merkittävä rooli lapsen kehityksen tukemisessa ja mediataitojen perustan luomisessa. Varhaiskasvatuksessa pyritään tarjoamaan lapsille monipuolisia kokemuksia ja oppimisympäristöjä, jotka tukevat heidän kasvuaan ja kehitystään. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus (2008) mukaan yhtenä mediakasvatuksen päätavoitteista voidaan pitää mediasuhteen tasapainoista kehittämistä. Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteissa (2022) pedagogisen toiminnan toteutus on kirjattu viiteen oppimisen alueeseen. Kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn. Mediakasvatus hahmotetaan perusteissa laajasti. Se mahdollistaa sen, että mediakasvatusta voidaan toteuttaa hyvin monipuolisesti eikä se edellytä yksittäisten laitteiden, sisältöjen tai opetusmenetelmien hallintaa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2017) Käytännössä mediakasvatusta voidaan soveltaa jokaiseen oppimisen alueeseen, mutta luontevimmin sitä voidaan soveltaa minä ja meidän yhteisömme - oppimisen alueeseen.

Varhaiskasvatuksessa mediakasvatuksen tehtävänä on tukea lasten mahdollisuuksia toimia aktiivisesti ja ilmaista itseään yhteisössään. Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteisiin (2022) on tavoitteeksi kirjattu lasten kanssa eri medioihin tutustumista. Lisäksi varhaiskasvatuksessa lapset voivat itse kokeilla median tuottamista

leikinomaisesti turvallisissa ympäristöissä. Videomateriaali tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia mediakasvatukseen toteuttamiseen varhaiskasvatuksessa. Sen avulla voidaan tuoda lapsille erilaisia mediasisältöjä ja kokemuksia, jotka voivat rikastuttaa heidän oppimistaan ja kehitystään monin tavoin. Videomateriaali voi auttaa lapsia hahmottamaan erilaisia käsitteitä ja ilmiöitä. Esimerkiksi animaatioiden, dokumenttien ja lyhytvideoiden avulla voidaan esitellä lapsille erilaisia kulttuureja, ympäristöjä ja eläimiä. Monipuolisten videoiden kautta voidaan välittää arvoja, tunteita ja sosiaalisia taitoja, samalla kun lapsille tarjotaan viihdyttävää ja opettavaista sisältöä.

Varhaiskasvatuksen opettajat voivat hyödyntää videomateriaalia käsitelläkseen monenlaisia aiheita lapsille sopivalla tavalla ja huomioiden tekijänoikeudet (Valkonen ym. 2017).

2.2 Mediakulttuuri

Mediakulttuurin käsitteellä tarkoitetaan median merkityksen valtavaa lisääntymistä ihmisten arjessa ja kokemusten muuttumista mediavälitteisiksi. Mediakulttuuri vaikuttaa monin tavoin siihen, miten ja millaisia havaintoja maailmasta tehdään. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2017) Lasten mediakulttuurilla tarkoitetaan niitä tapoja, käytäntöjä, jotka liittyvät lasten median käyttöön, kokemiseen ja tuottamiseen. Tämä sisältää vuorovaikutuksen erilaisten medioiden, kuten ohjelmien, videoiden, pelien ja sosiaalisen median kanssa. Mediakulttuurisia sisältöjä ovat esimerkiksi lasten väliset leikit, jotka ovat saaneet viitteitä jostakin mediasta. Salomaan (2016) mukaan lapsille tärkeät mediakulttuurin osat voivat toimia pedagogisena resurssina, joka tietoisesti muokataan osaksi varhaiskasvatuksen kokonaisuutta. Mulari (2016) painottaa, että suunnittelussa on tehokasta hyödyntää lasten kiinnostuksen kohteita, sillä se voi innostaa heitä uusiin aiheisiin. Lapset kiinnostuvat uusista aiheista todennäköisemmin, kun toiminta sisältää lasten mediakulttuurisia sisältöjä. Lasten mediakulttuuriseksi sisällöiksi voidaan lukea esimerkiksi tyttöjen *Frozen*-leikki ja hahmoihin samaistumista tai poikien *NinjaGo*-leikkejä.

3 VIDEOT VARHAISKASVATUKSESSA

3.1 Videosisältöjen yleistymisen lapsuudessa

Varhaiskasvatusikäisten lasten lapsuus sisältää nykypäivänä huomattavasti enemmän mediasisältöä kuin aikaisemmin. Esimerkiksi lasten huoltajille Suomessa tehdyn kyselytutkimuksen (Kanerva ym., 2020) mukaan yli 90 %:lla lapsista on käytössään televisio ja 1–6-vuotiaista lapsista 80 % katselee videonpalveluita, joihin käyttäjät voivat tuottaa sisältöä verkossa. Samaisesta kyselytutkimuksesta selviää, ettei median käyttö ole pelkkää videoiden katselua. Niin ikään 80 % lapsista leikkii vähintään kuukausittain leikkejä, joissa esiintyy mediasta tuttuja hahmoja ja tapahtumia. Nämä mediasta tutut hahmot ja tapahtumat siirtyvät muuhunkin omaehtoiseen toimintaan, kuten piirtämiseen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan lasten kulttuurin ja lapsille suunnatun median tunteminen auttaa henkilöstöä ymmärtämään lasten leikkejä. Varhaiskasvatusryhmässä tulisi tarkkaan miettiä, miten näitä lasten mielenkiinnon kohteita voisi hyödyntää myös ohjatussa toiminnassa.

3.2 Haasteet ja mahdollisuudet videosisältöjen hyödyntämisessä

Salomaa (2016) nostaa esille kolme tekijää, jotka selittävät haasteita mediasisältöjen hyödyntämisessä. Ensimmäisenä tekijänä voidaan pitää mediasisältöjen puutetta varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaavissa asiakirjoissa. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2010) ei ole eksplisiittistä mainintaa mediakasvatuksesta, medialukutaidosta tai mediasisällöistä. Sen sijaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) medialukutaito on lisätty osaksi yhtä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita, monilukutaitoa. Toisena tekijänä on se, että vain pieni osa varhaiskasvatuksen henkilöstöstä on opiskellut mediakasvatusta, eikä aiheen tuntemus ole vankkaa kentällä. Tilanne mediasisältöjen hyödyntämisen näkökulmasta kentällä paranee koko ajan. Uudet valmistuneet opettajat osaavat hyödyntää mediasisältöjä ja ovat saaneet siihen yliopistossa koulutuksen. Kolmantena tekijänä pidetään kaksijakoisuutta lasten ja median suhteesta. Tulisiko lapsilta rajoittaa mediasisältöjä vai kannustaa niiden käyttöön?

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan toiminnassa voidaan käyttää monipuolisesti erilaisia mediasisältöjä. Hyvänä esimerkkinä voidaan pitää YouTube alustalta löytyvää Kielinuppu-kanavaa. Netistä löytyvä materiaalipankki tarjoaa monipuolisesti materiaalia lapsen kielellisten taitojen ja valmiuksien edistämiseksi varhaiskasvatuksessa. Kanavan videoiden päämääränä on edistää lapsen kielellisiä ja ei-kielellisiä vuorovaikutustaitoja, kielen ymmärtämistä, puheentuottamisen kykyjä, kielellistä muistia, sanavarastoa sekä yleistä kielitietoisuutta. Videoissa korostuu lapsen aktiivinen osallistuminen laulamiseen, leikkeihin, liikkumiseen, kokemiseen, toiminnallisuuteen ja ilmaisuun. Kielinuppu-videoita voi käyttää eri-ikäisten lasten erilaisiin oppimistarpeisiin. Videoiden tehtävänä ei ole kuitenkaan korvata opettajan roolia opetustilanteissa. Opettaja voi hyödyntää videoita toiminnan tukena, muttei tehdä itsestään toimetonta. Videoita voi vaivattomasti pysäyttää, kelata tai katsoa uudelleen tarpeen tullen. Videoita voi käyttää suunnitelluissa opetustilanteissa sekä arkisissa tilanteissa, kuten lepohetkillä, tai siirtymätilanteissa, joissa ne toimivat pedagogisina oppimistilanteina. Kielinuppu-videoita voidaan käyttää suunnitelmallisesti osana lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa, ja sitä voidaan hyödyntää osana lapsiryhmän varhaiskasvatuspedagogiikkaa.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuskysymykset

Tässä tutkimuksessa selvitetään, kuinka usein ja millä tavoin videomateriaalia hyödynnetään toiminnan tukena varhaiskasvatuksessa. Lisäksi selvitetään, millä tavoin varhaiskasvatuksen opettajat perustelevat videomateriaalin käyttöä tai sen käyttämättömyyttä. Tutkimuksessa kartoitetaan videomateriaalin käyttämisen määrää sekä videomateriaalin käyttämisen muotoja varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksessa kysytään varhaiskasvatuksen opettajilta videomateriaalin käyttämistilanteista sekä millä tavoin lapset katsovat videomateriaalia. Aiheisiin vastataan kolmen tutkimuskysymyksen kautta:

1. Kuinka usein videomateriaalia käytetään varhaiskasvatuksen toiminnan tukena?
2. Millä tavoin videomateriaalia hyödynnetään toiminnassa varhaiskasvatuksessa?
3. Millä tavoilla videomateriaalin käyttöä perustellaan varhaiskasvatuksessa?

5 Menetelmä

Pääpaino tässä tutkimuksessa on laadullisella tutkimusmenetelmällä. Laadullisessa tutkimuksessa tyypillisesti pyritään ymmärtämään tutkimuksessa tarkasteltavaa ilmiötä tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkökulmasta. (Puusa & Juuti, 2020) Tässä tutkimuksessa selvitettiin varhaiskasvatuksen opettajien näkökulmia videomateriaalin hyödyntämisestä toiminnan tukena varhaiskasvatuksessa. Alasuutarin (2012) mukaan kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen analyysi voidaan erottaa toisistaan, mutta niitä voi aivan hyvin soveltaa. Tässä tutkimuksessa on sovellettu molempia analyysi menetelmiä. Tämä tutkimus on monimenetelmällinen, joka sisältää niin kvantitatiivisia kuin kvalitatiivisia elementtejä. Määrällinen osuus koostuu varhaiskasvatuksen opettajien taustatiedoista sekä kysymyksestä, jossa tiedusteltiin videomateriaalin käyttämisen toistuvuutta.

5.1 Tutkimuksen aineisto

Aineisto kerättiin webropol-kyselylomakkeella suomalaisilta varhaiskasvatuksen opettajilta. Kyselylomake jaettiin Facebook-ryhmässä, joka on suunnattu varhaiskasvatuksen opettajille. Kyselyn jakaminen tapahtui henkilökohtaisena julkaisuna, jossa oli kyselyyn johtavan nettilinkin lisäksi lyhyt esittelyteksti kyselyn tekijästä sekä webropol-kyselylomakkeesta. Ryhmässä oli 15500 jäsentä kyselyn jaon aikaan. Kyselylomake sisälsi sekä monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Kyselyyn vastasi yhteensä 27 varhaiskasvatuksen opettajaa, joista 20 (74,1 %) oli naisia, 6 (22,2 %) oli miehiä ja 1 (3,7 %) oli muun sukupuolinen. Vastaajien ikäjakauma oli melko tasainen. 25–30-vuotiaita vastaajia oli 2 (7,4 %), 31–40-vuotiaita oli 5 (18,5 %), 41–50-vuotiaita oli 11 (40,8 %) ja yli 50-vuotiaita 9 (33,3 %).

5.2 Aineiston analyysi

Aineiston analysointi painottuu laadulliseen sisällönanalyysiin. Laadullinen analyysi voidaan karkeasti jaotella aineistolähtöiseen, teoriasidonnaiseen sekä teorialähtöiseen. Tämän tutkimuksen analyysimenetelmänä toimii aineistolähtöinen analyysi. Aineistolähtöisessä analyysissä aineisto pyritään kokoamaan ja jäsentämään teoreettisesti. Tiedot tai teorat aiemmista havainnoista tutkimusaiheesta eivät tulisi

vaikuttaa analyysiin, sillä sen oletetaan pohjautuvan vain kerättyyn aineistoon. (Tuomi & Sarajärvi, 2018)

Analyysin ensimmäisessä vaiheessa kyselyn alkuperäisistä vastauksista tunnistetaan asiat ja osat, joista ollaan kiinnostuneita. Kaikki kyselyn vastaukset kirjattiin ylös ja luettelointiin huolellisesti. Alla olevista taulukoista selviää esimerkkejä siitä, kuinka olen ryhmitellyt ja pelkistänyt kyselyn vastaukset. Luetteloinnin jälkeen pelkistetyt vastaukset yhdistettiin samoihin kategorioihin ja kategorialle annettiin vastauksia kuvaava nimi. Yksittäinen vastaus saattoi sisältää montaa eri teemoittelun aihetta, kuten taulukosta 1 selviää. Suurin osa vastauksista sisälsi yhden tai kaksi aihetta, mutta pidemmissä vastauksissa niitä ilmeni enemmän. Tässä tutkimuksessa olen nimittänyt kategoriointia nimellä teemoittelu. Kategorioiden muodostaminen on analyysin kriittinen vaihe, koska tutkimuksen tekijä päättää millä perusteella eri vastaukset teemoitellaan samaan tai eri joukkoon (Miles & Huberman, 1994).

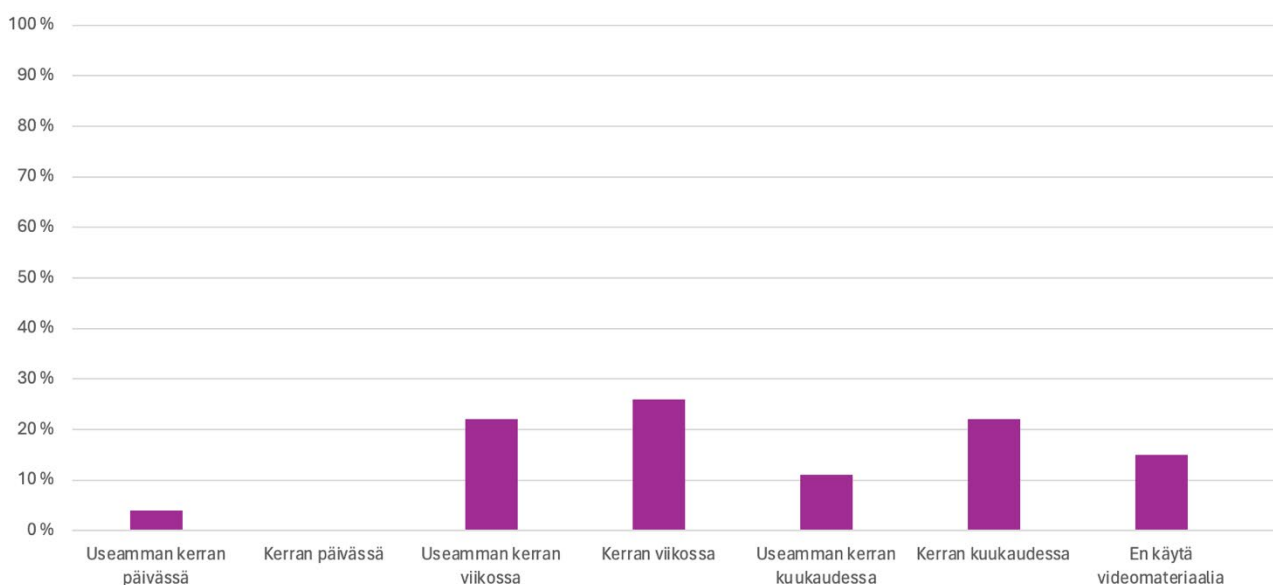
6 TUTKIMUSTULOKSET

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka ja miten opettajat hyödyntävät videomateriaalia toiminnan tukena varhaiskasvatuksessa. Tutkimusaineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella, joka sisälsi avoimia kysymyksiä sekä monivalintakysymyksiä. Tässä kappaleessa avataan kyselystä saatuja tuloksia sekä kerrotaan, minkälaisilla menetelmillä vastauksia on analysoitu. Kysely sisälsi neljä monivalintakysymystä ja neljä avointa kysymystä. Kolme neljästä monivalintakysymyksestä olivat pakollisia, kun taas kaikki neljä avointa kysymystä olivat vapaaehtoisia. Vastaukset vaihtelivat muutaman lauseiden virkkeistä muutamaan sanaan, jotka oli listattu ranskalaisin viivoin. Vastaajista vain yksittäinen varhaiskasvatuksen opettaja oli jättänyt vastaamatta yhteen avoimeen kysymykseen. Avoimien kysymysten vastaukset ovat kategorioitu sen perusteella, mitä tutkimuksen kannalta merkittäviä asioita niissä ilmeni. Suurin osa vastauksista sisälsi ainoastaan yhden merkittävän asian, kun taas osassa niitä oli useampi. Avointen kysymysten kohdalle on havainnollistettu kategoriointi taulukon avulla. Jokaisesta merkittävästä kategoriasta on vähintään yksi vastaus esimerkkinä. Kyselyn alussa tiedusteltiin vastaajien taustatietoja, joista ilmenivät vastaajien ikä sekä sukupuoli. Vastaajien iät sekä sukupuolet ovat tutkimuksessa vain taustatietona, eikä niitä voida yhdistää yksittäisiin vastauksiin tuloksissa.

6.1 Toiminnan tukena käytettävän videomateriaalin yleisyys varhaiskasvatuksessa

Videomateriaalin käyttäminen varhaiskasvatuksen tukena jakautui tasaisesti vastaajien kesken. (Kuvio 1.) Vastaajat voidaan jakaa puoliksi heihin, jotka käyttävät videoita viikoittain tai useammin (51,9 %) sekä heihin, jotka käyttävät videoita vain useamman kerran kuukaudessa tai harvemmin (48,1 %). Kuviosta 1 selviää, että määrällisesti suurin ryhmä olivat varhaiskasvatuksen opettajat, jotka käyttävät videoita kerran viikossa (26 %).

Kuvio 1. Videomateriaalin käytön yleisyys varhaiskasvatuksessa (n=27).

Yhdeksän (22,2 %) varhaiskasvatuksen opettajaa vastasi käyttävänsä videomateriaalia useamman kerran viikossa toimintansa tukena. Sama lukumäärä opettajia (22,2 %) vastasi käyttävänsä videomateriaalia kerran kuukaudessa. Neljä (14,8 %) opettajaa vastasi, ettei käytä videomateriaalia lainkaan toiminnan tukena. Kolme (11,1 %) opettajaa vastasi käyttävänsä videoita useamman kerran kuukaudessa. Vain yksi (3,7 %) opettaja vastasi käyttävänsä videoita useamman kerran päivässä.

6.2 Millä perusteella valitset apuna käytettävän videomateriaalin?

Videomateriaalin valintaan liittyen kyselylomakkeessa kysyttiin ”Millä perusteella valitset apuna käytettävän videomateriaalin? Kysymykseen vastasi yhteensä 23 varhaiskasvatuksen opettajaa. Monessa vastauksessa oli mainittu useampi peruste, joka vaikuttaa käytettävän videomateriaalin valintaan. Vastauksen jaettiin viiteen kategoriaan, jotka ovat teema/ajankohtainen aihe (n=11), pedagoginen näkökulma/tavoitteet (n=10), ikätaso (n=4), lasten mielenkiinnon kohteet (n=4) sekä kollegan suositus tai tuttu video (n=3). Videomateriaalin ajankohtaisen teeman tai aiheen takia valitsevat opettajat vastasivat, että videomateriaali liittyy usein ajankohtaisiin teemoihin, joita lasten kanssa läpi käydään. Vastaajat kertoivat myös viikkoteeman ja sillä hetkellä opetettavan asian vaikuttavan valintaan. Monessa vastauksessa oli useampi kuin yksi merkittävä asia, kuten taulukosta 1 selviää.

”Se liittyy jotenkin niihin teemoihin, joita lasten kanssa käsitellään, video on laadukas ja viihdyttävä ja sen avulla voi oppia uutta. Toiminnallisuus plussaa.”

Opettajan asettamat pedagogiset tavoitteet vaikuttivat lähes yhtä usein videomateriaalin valintaan kuin ajankohtainen aihe tai teema. Opettajat vastasivat, että videomateriaali valitaan pedagogisten tavoitteiden pohjalta. Opettajat nostivat esiin videomateriaalin tarkoituksenmukaisuuden. Toisin sanoen videon tulee sisältää jonkin opetuksen tai videon tulisi olla opettavainen.

”Materiaalin tulee liittyä pedagogisiin tavoitteisiin. Esimerkiksi tunnetaitoihin.”

”Pedagogisesti tarkoituksenmukainen.”

Osa opettajista vastasi merkittävän perusteen olevan lasten mielenkiinnon kohteet sekä videoiden sopiva ikätaso. Opettajat vastasivat, että lasten mielenkiinnon kohteet ja tarpeet vaikuttivat videomateriaalin valintaan. Vastaajien mukaan videomateriaalin tulisi kuitenkin olla lasten ikätasoon nähden sopivaa. Monissa vastauksissa, joissa oli nostettu esiin lasten mielenkiinnon kohteet, oli myös nostettu lasten ikätason sopivuus. Kahdessa vastauksessa oli mainittu toimintatavasta, jossa ryhmän henkilökunta kuvaa viikolla lasten leikkejä videoksi. Edellisen viikon leikkivideo katsotaan yhdessä ryhmän

henkilökunnan ja lasten kanssa. Kyseistä toimintatapaa oli myös perusteltu lasten mielenkiinnolla.

- ” -käytävä teema, aihe
- ryhmän ja lasten tarpeet
- saako materiaalia käyttää opetuksessa
- pedagoginen näkökulma, miksi?
- ikärajat ja sisältö”

Taulukko 1. Vastausten teemoittelu kysymykseen: ”Millä perusteella valitset apuna käytettävän videomateriaalin?”.

Vastaukset	Vastauksen merkittävä /pelkistetty osa	Teemoittelu
Teemme ryhmäni lasten kanssa ns kuukausivideon, johon koon lasten puuhia. Tämän koosteen katsomme yhdessä läpi. Mikäli teemaan/projektiin soveltuvaa materiaalia on, linkitän sen osaksi aamu- tai päiväpiiriä. Olemme myös itse tehneet animaatioita ja elokuvia. Juhliin saatan sisällyttää jonkun videon, esimerkiksi jouluna katsoimme aamupiirissä yhdessä Tonttuakatemiaa. Musiikkihetkissä hyödynnän välillä valmiita videoita.	” Mikäli teemaan/projektiin soveltuvaa materiaalia on, linkitän sen osaksi aamu- tai päiväpiiriä.” ”Teemme ryhmäni lasten kanssa ns kuukausivideon, johon koon lasten puuhia. Tämän koosteen katsomme yhdessä läpi.”	Ajankohtainen aihe/teema Lasten mielenkiinto
Käsiteltävän teeman mukaan. Lasten toiveiden/mielenkiinnon pohjalta. Materiaalin tarkoituksenmukaisuuden mukaan, esim lukemaan oppimisen tukemiseen tarkoitetut materiaalit	” Käsiteltävän teeman mukaan.” ” Lasten toiveiden/mielenkiinnon pohjalta.” ” Materiaalin tarkoituksenmukaisuuden mukaan, esim lukemaan oppimisen tukemiseen tarkoitetut materiaalit”	Ajankohtainen aihe/teema Lasten mielenkiinto Pedagoginen näkökulma/tavoitteet
Valitsen videomateriaalin sen perusteella, miten hyvin se tukee asetettuja oppimistavoitteita. Materiaalin on oltava ikätasoisesti sopivaa.	” Valitsen videomateriaalin sen perusteella, miten hyvin se tukee asetettuja oppimistavoitteita.” ” Materiaalin on oltava ikätasoisesti sopivaa.”	Pedagoginen näkökulma/tavoitteet Ikätaso
Aika usein toisten kollegoiden suosituksesta	” Aika usein toisten kollegoiden suosituksesta”	Video ennestään tuttu tai kollegan suosittelema

6.3 Millä tavoin lapset katsovat videoita

Kyselyn yhden kysymyksen avulla selvitettiin, millä tavoin lapset katsovat käytettävää videomateriaalia. Kysymykseen saatiin yhteensä 23 vastausta. Vastaukset jaettiin neljään kategoriaan: yhdessä (n=14), tabletin avulla (n=8), suuren näytön avulla (n=8) sekä aktiivisesti (n=5).

Vastauksista selvisi, että videoiden katsomistilanteet ovat yhteisiä hetkiä päiväkotiryhmän arjessa. Vastauksista selvisi myös se, että osa opettajista piti tärkeänä hetken toiminnallisuutta, kun taas toiset pitivät tärkeänä tilanteiden rauhallisuutta. Suurimmassa osassa vastauksista oli mainittu yhdessäolo videoiden katsomistilanteissa. Taulukosta 2 selviää, että opettajat olivat vastanneet tähän kysymykseen melko lyhyesti verrattuna lomakkeen muihin kysymyksiin, joten vastausten merkittävät osat olivat samat tai lähes samat kuin alkuperäiset vastaukset.

”Useimmiten lapset istuvat lattialla. Joskus olemme myös istuneet omilla paikoilla, jos ollaan etsitty johonkin tiettyyn lapsen kysymykseen vastausta, kuten miltä näyttää joku lintu ja millaista ääntä se pitää. Lapset ovat keskittyneitä ja kuuntelevat hiljaa.”

”Katsomme videomateriaalia lasten kanssa yhdessä.”

Opettajien vastauksista nousi esille erilaisia laitteita, joista videoita katsotaan. Kahdeksan opettajaa vastasi, että videoita katsotaan tabletilta. Näistä vastauksista nousi esiin, että videoita katsotaan tabletilta usein pienissä ryhmissä tai lapset itsenäisesti.

” Usein itse pädin kautta.”

” Isolta ruudulta/padilta. Aikuisen kanssa yhdessä. Kaksin aikuisen kanssa/ryhmässä.”

Opettajien vastauksista kävi ilmi, että he käyttävät yhtä paljon tabletteja kuin suurinäyttöisiä laitteita. Tällaisia laitteita ovat esimerkiksi televisio, älytaulu, videotykki sekä valkotaulu. Suurinäyttöisten laitteiden käytössä korostuu aikuisen ohjaus. Vastauksissa on mainittu aikuisen läsnäolo ja ohjaus yhdessä aikuisen avulla. Aikuiset voivat toimia opastajina ja tukea teknologian käytössä erilaisissa tilanteissa.

”Lapset katsovat omalta paikaltaan videoita. Kaikki näkevät monikosketusnäytön miltä videoita yhdessä katsotaan.”

Viidestä vastauksesta nousi esiin videoiden katsomistilanteiden aktiivisuus. Videoiden katsomiseen liittyy aktiivista osallistumista, kuten musiikin mukana liikkuminen, tanssiminen ja videoiden keskeyttäminen keskustelua varten. Näissä vastauksissa korostui videoiden katsominen yhteisenä kokemuksena.

”Riippuu videosta. Musiikin mukana voi liikkua ja tanssia. Videon voi välillä keskeyttää ja keskustella siitä.”

Taulukko 2. Vastausten teemoittelu kysymykseen: ”Millä tavoin lapset katsovat videoita?”.

Vastaukset	Vastauksen merkittävä /pelkistetty osa	Teemoittelu
Usein itse pädin kautta	”Usein itse pädin kautta”	Tabletilta
Katsomme videomateriaalia lasten kanssa yhdessä.	”Katsomme videomateriaalia lasten kanssa yhdessä.”	Yhdessä
Lapset katsovat omalta paikaltaan videoita. Kaikki näkevät monikosketusnäytön miltä videoita yhdessä katsotaan.	”Kaikki näkevät monikosketusnäytön miltä videoita yhdessä katsotaan.” ”Yhdessä katsotaan”	Suurelta näytöltä Yhdessä
Riippuu videosta. Musiikin mukana voi liikkua ja tanssia. Videon voi välillä keskeyttää ja keskustella siitä.	”Musiikin mukana voi liikkua ja tanssia. Videon voi välillä keskeyttää ja keskustella siitä.”	Aktiivisesti

6.4 Videomateriaalin käyttämistilanteet

Kyselyn kysymyksen avulla selvitettiin, minkälaisina varhaiskasvatuksen opettajat kuvailevat videoiden katselutilanteet. Vastauksia saatiin yhteensä 22 kappaletta. Vastaukset jaettiin viiteen kategoriaan: opetustilanteet (n=9), toiminnalliset tilanteet (n=8), viihdyttävät tilanteet (n=7), rauhalliset tilanteet (n=3) sekä toimintaan orientoituminen (n=4). Taulukosta 3 voi huomata, kuinka monipuolisesti vastaukset eroavat toisistaan.

Videomateriaalin käyttäminen koetaan yleisesti miellyttävänä ja antoisina opetustilanteina. Lasten keskittyminen säilyy hyvänä, ja materiaali tukee opetuksen tavoitteita tehokkaasti.

”Mukavina opetustilanteina.”

Videoiden käyttäminen tapahtuu yhteisissä toimintahetkissä, jolloin lapset osallistuvat aktiivisesti toimintaan videoiden teemojen pohjalta toteutettuihin aktiviteetteihin. Esimerkiksi esiopetuksessa videoita käytetään tukemaan oppimistavoitteita ja innostamaan lapsia liikkumaan.

”Yhteiset toimintahetket. Oppimistilanne esim. esiopetus. Välillä aktivoimaan lapsia; esim. liikkumaan/laulamaan kannustava.”

Osa opettajista kokivat videoiden käytön lapsille viihdyttävänä tilanteina, sillä ne ovat harvinaisia ja tuovat vaihtelua arkeen. Lyhyet hetket videoiden ääressä herättävät innostusta ja odotusta.

”Lapsista kiinnostavina, sillä käytän aika harvoin. Lapset odottavat materiaalin näyttämiseen käytettävän välineen nähtyään, että nyt katsotaan jotain ja ovat innoissaan.”

Videoiden katselu koetaan rauhallisina hetkinä, joissa lapset pysyvät kiinnostuneina ja keskittyneinä. Tämä mahdollistaa materiaalin tehokkaan hyödyntämisen oppimistilanteissa.

”Rauhallisina ja lapsia kiinnostavinta.”

Videomateriaalia käytetään orientoitumistilanteissa, jolloin se toimii välineenä herättämään lasten kiinnostuksen ja virittämään heidät tulevaan toimintaan. Esimerkiksi musiikin tai jumpan avulla videoiden käyttö virittää lapset seuraavaan toimintakokonaisuuteen.

”Opetustilanne, ennakoiminen tulevaan tai ajatusten herättelyä toimintaa varten.
Musiikkia, jumppaa tai esiintymisen tueksi.”

Taulukko 3. Vastausten teemoittelu kysymykseen: ”Minkälaisina kuvailisit videomateriaalin käyttämistilanteet?”.

Vastaukset	Vastauksen merkittävä /pelkistetty osa	Teemoittelu
Mukavina opetustilanteina.	”Mukavina opetustilanteina.”	Opetustilanteet
Yhteiset toimintahetket. Oppimistilanne esim. esiopetus. Välillä aktivoimaan lapsia; esim. liikkumaan/laulamaan kannustava.	”Yhteiset toimintahetket. Oppimistilanne esim. esiopetus. Välillä aktivoimaan lapsia; esim. liikkumaan/laulamaan kannustava.”	Toiminnalliset tilanteet
Lapsista kiinnostavina, sillä käytän aika harvoin. Lapset odottavat materiaalin näyttämiseen käytettävän välineen nähtyään, että nyt katsotaan jotain ja ovat innoissaan.	”Lapset odottavat materiaalin näyttämiseen käytettävän välineen nähtyään, että nyt katsotaan jotain ja ovat innoissaan.”	Viihdyttävät tilanteet
Rauhallisina ja lapsia kiinnostavinta.	”Rauhallisina”	Rauhalliset tilanteet
Opetustilanne, ennakoiminen tulevaan tai ajatusten herättelyä toimintaa varten. Musiikkia, jumppaa tai esiintymisen tueksi.	”Opetustilanne, ennakoiminen tulevaan tai ajatusten herättelyä toimintaa varten.”	Toimintaan orientoituminen

6.5 Tietoisuus olemassa olevasta videomateriaalista

Kyselylomakkeessa kysyttiin varhaiskasvatuksen opettajien tietoisuudesta olemassa olevasta videomateriaalista. Vastauksia tähän kysymykseen saatiin kaikilta vastanneilta varhaiskasvatuksen opettajilta, koska kysymys oli pakollinen. Vastaajista 25 (92,6 %) vastasi olevan tietoinen digitaalisista videomateriaaleista. Kaksi vastaajaa (7,4 %) vastasi, ettei ole tietoinen olemassa olevasta videomateriaalista.

Miltei kaikki vastanneista varhaiskasvatuksen opettajista on tietoisia digitaalisista videomateriaaleista, joita voisi käyttää varhaiskasvatuksen tukena. Tämä osoittaa, että suurin osa opettajista on ainakin perustasolla tietoisia digitaalisista resursseista ja niiden käyttömahdollisuuksista varhaiskasvatuksessa. Pieni vähemmistö opettajista ei ole tietoinen digitaalisista videomateriaaleista. Tämä voi johtua monista syistä, kuten resurssien puutteesta, koulutuksen puutteesta tai mahdollisesti henkilökohtaisista mieltymyksistä perinteisempiin opetusmenetelmiin.

6.6 Miksi et käytä videomateriaalia varhaiskasvatuksessa toiminnan tukena?

Kyselylomakkeen kolmannessa kysymyksessä tiedusteltiin varhaiskasvatuksen opettajilta, kuinka usein he käyttävät videomateriaalia varhaiskasvatuksen tukena. Tähän kysymykseen vastasi yhteensä 27 opettajaa, joista 4 (14,8 %) vastasi ettei käytä videomateriaalia. Nämä opettajat saivat videomateriaalin käyttämiseen liittyvien kysymyksien sijaan kysymyksen yhden kysymyksen. Miksi et käytä videomateriaalia varhaiskasvatuksessa toiminnan tukena. Taulukosta neljä selviää, miten opettajien vastaukset erosivat toisistaan. Yksi vastaus viittaa siihen, että varhaiskasvatuksen opettaja ei käytä videomateriaalia varhaiskasvatuksen tukena pääasiassa tiedon puutteen vuoksi. Hän mainitsi, että tietoa on niukasti saatavilla aiheesta. Tämä osoittaa tarvetta lisätä koulutusta ja tiedon jakamista videomateriaalin hyödyntämisestä varhaiskasvatuksessa.

”Infoa on saatavilla niukasti tästä aiheesta, ja ehkä vanhaan tapaan asiat pyritään opettamaan muilla keinoin, kun ajatellaan, että ruutuaikaa tulee lapsille paljon jo kotona.”

Toisesta vastauksesta selviää, että osalla opettajista saattaa olla taipumus suosia perinteisiä opetusmenetelmiä. Vastaus viittaa siihen, että opettaja saattaa suosia omaa opetusmetodiaan ja olla kunnianhimoinen sen suhteen.

”Oma instruktiivinen kunnianhimo.”

Yksi opettaja vastasi, ettei hänellä ole sopivia välineitä videomateriaalin käyttöön. Tämä osoittaa teknisten resurssien puutetta, mikä voi olla esteenä videomateriaalin hyödyntämiselle varhaiskasvatuksessa.

”Ei ole siihen sopivia välineitä.”

Neljännessä vastauksessa opettaja mainitsee työskentelevänsä varhaiskasvatuksen hallinnossa, eikä suoraan lasten kanssa. Tämä osoittaa, että vastaukset vaihtelevat opettajien toimenkuvan ja työympäristön perusteella.

”En työskentele lasten kanssa, vaan varhaiskasvatuksen hallinnossa.”

Taulukko 4. Vastausten teemoittelu kysymykseen: ”Miksi et käytä videomateriaalia varhaiskasvatuksessa toiminnan tukena?”.

Vastaukset	Vastauksen merkittävä /pelkistetty osa	Teemoittelu
Infoa on saatavilla niukasti tästä aiheesta, ja ehkä vanhaan tapaan asiat pyritään opettamaan muilla keinoin, kun ajatellaan, että ruutuaikaa tulee lapsille paljon jo kotona	”Infoa on saatavilla niukasti tästä aiheesta, ja ehkä vanhaan tapaan asiat pyritään opettamaan muilla keinoin”	Tietoisuus ja koulutustarve
En työskentele lasten kanssa, vaan varhaiskasvatuksen hallinnossa.	”En työskentele lasten kanssa, vaan varhaiskasvatuksen hallinnossa.”	Toimenkuva
Ei ole siihen sopivia välineitä.	”Ei ole siihen sopivia välineitä.”	Resurssien puute
Oma instruktiivinen kunnianhimo.	”Oma instruktiivinen kunnianhimo.”	Perinteisten opetusmenetelmien suosiminen

7 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten varhaiskasvatuksen opettajat hyödyntävät videomateriaalia toiminnan tukena. Tutkimuksen toteuttamiseen käytettiin sähköistä kyselylomaketta, joka sisälsi sekä monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Tutkimuksen tulokset tarjoavat arvokasta tietoa siitä, millä tavoin videomateriaalia käytetään varhaiskasvatuksessa ja millaisia tekijöitä opettajat ottavat huomioon valitessaan materiaalia.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että videomateriaalin käyttö varhaiskasvatuksessa on melko yleistä, mutta jakautuu eri käyttöasteiden välillä. Vaikka suurin osa vastaajista käyttää videoita opetuksessaan, on myös merkittävä osa opettajia, jotka eivät käytä niitä lainkaan tai käyttävät niitä harvoin. Tämä antaa viitteitä siitä, että videomateriaalin käytössä voi olla eroja eri opettajien välillä, mikä vaikuttaa myös lasten oppimiskokemuksiin ja -tuloksiin. Opetushallituksen (2022) laatiman varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti mediakasvatuksen tulee olla osa pedagogista toimintaa varhaiskasvatuksessa.

Videomateriaalin valintaan liittyen opettajat ottavat huomioon useita tekijöitä, kuten aiheen ajankohtaisuuden, pedagogiset tavoitteet, lasten mielenkiinnon kohteet ja sopivan ikätason. Tämä osoittaa, että opettajat pyrkivät valitsemaan materiaalia, joka tukee heidän opetuksellisia tavoitteitaan ja vastaa lasten tarpeita ja kiinnostuksen kohteita. Opettajilla saattaa olla haasteita löytää sopivaa materiaalia, joka vastaa kaikkia näitä kriteereitä. Tähän saattaisi kuitenkin löytyä ratkaisu etsimällä videomateriaalia, joka jo sisällöltään kiinnostaa lapsia. Lapset kiinnostuvat hahmoista tai tapahtumista, jotka ovat heille entuudestaan tuttuja (Kanerva ym., 2020). Opettajat voisivat näyttää lähtökohtaisesti tuttuja elementtejä sisältäviä videoita, joiden avulla lasten mielenkiinto saadaan herätettyä. Mielenkiinnon herättäminen auttaa pedagogisen tavoitteiden saavuttamista ja videot ovat ikätasoltaan todennäköisesti sopivia, koska lapset ovat niitä aiemmin kuluttaneet.

Tutkimuksen menetelmän yhtenä rajoituksena voidaan mainita aineisto keräämistä pelkästään kyselylomakkeen avulla, mikä saattaa rajoittaa tulosten yleistettävyyttä.

Toiseksi, vaikka kyselylomake antoi mahdollisuuden avoimiin vastauksiin, vastausten pituus ja laajuus vaihteli suuresti vastaajien välillä, mikä voi vaikuttaa tulosten tarkkuuteen ja luotettavuuteen.

Jatkotutkimusehdotuksena voisi olla syvällisempi tutkimus videomateriaalin käytöstä varhaiskasvatuksessa, joka keskittyisi opettajien ja lasten väliseen vuorovaikutukseen videoiden äärellä tai videoiden vaikutuksiin lasten oppimiseen ja kehitykseen. Lisäksi voisi olla hyödyllistä tutkia, miten opettajien koulutus ja osaaminen vaikuttavat videomateriaalin käyttöön ja valintaan varhaiskasvatuksessa.

8 Luotettavuus ja eettisyys

Tässä tutkimuksessa on noudatettu hyvän tieteellisen käytännön perusperiaatteita, joita ovat eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeistuksen mukaan luotettavuus, rehellisyys, arvostus sekä vastuunkanto. Olen varmistanut tutkimuksen luotettavuutta varmistamalla tieteellisen toiminnan laadun suunnittelussa, menetelmissä, analyyseissä sekä voimavarojen käytössä. Tämä tutkimus on toteutettu rehellisesti, koska toteutettu tieteellinen toiminta on raportoitu avoimesti, puolueettomasti sekä yksityiskohtia salaamatta. Olen osoittanut arvostusta tieteellisen toiminnan osapuolia kohtaan muun muassa viittaamalla tieteellisiin lähteisiin asianmukaisesti. Hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti tulen kantamaan vastuun koko tieteellisen elinkaaren ajan eli ideasta julkaisuun ja sen vaikutuksiin asti. (TENK, 2023)

Yleisten eettisten periaatteiden mukaisesti tutkimuksessa tulee kunnioittaa tutkittavien ihmisarvoa, yksityisyyttä itsemääräämisoikeutta ja muita oikeuksia. Tähän tutkimukseen vastanneiden ihmisten henkilöllisyys on ollut anonyymi alusta alkaen. Lisäksi tutkimukseen osallistuneet varhaiskasvatuksen opettajat ovat lukeneet ja hyväksyneet tietosuojailmoituksen vastatessaan kyselyyn. Olen tutkimusta tehdessäni pitänyt kiinni merkittävästä eettisestä periaatteesta, joka on välttää aiheuttamasta tutkittaville ihmisille riskejä, vahinkoja tai haittoja. (Kallinen & Kinnunen, 2021)

Laadullisen tutkimuksen yhtenä perusvaatimuksena on, että tutkijalla on riittävästi aikaa tehdä tutkimuksensa. Olen saanut edetä tutkimuksen kanssa rauhassa, sillä kolmantena opintovuotena minulla on ollut hyvin vähän muita opintoja kuormittamassa prosessia. Tutkimukseni luotettavuutta parantaa myös se, että kappaleita tekstistä on ollut opiskelijakollegoideni arvioitavana suomen kielen kurssilla. Muut opiskelijat ovat antaneet minulle palautetta muun muassa tulosten ja johtopäätösten osuvuudesta. (Tuomi & Sarajärvi, 2018)

Tutkimuksen haasteeksi nousee kyselyyn vastanneiden määrä, kun pohditaan tulosten soveltuvuutta yleistämiseen. Otokoko, joka koostui 27 varhaiskasvatuksen opettajan vastauksista, jää suhteessa koko Suomen varhaiskasvatuksen opettajakuntaan varsin pieneksi. Tämä asettaa rajoituksia tutkimuksen tulosten yleistettävyydelle kaikkien varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksiin. Tärkeintä oli kuitenkin selvittää, miten

varhaiskasvatuksen opettajat tällä hetkellä hyödyntävät videomateriaalia toiminnan tukena Suomessa, eikä niinkään tuottaa yleispätevää tietoa.

Lähteet

- Alasuutari, P. (2012). *Laadullinen tutkimus 2.0*. Vastapaino.
- Kallinen, T.;& Kinnunen, T. (2021). *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Noudettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus>
- Kanerva, A.;Niiniaho, A. K.;& Pirilä, L. (2020). *Selvitys kuvaohjelmien ikäraajatuntemuksesta*. Cupore.
- Leinonen, J.;& Sintonen, S. (2014). Productive Participation – Children as Active Media Producers in Kindergarten. *Nordic Journal of Digital Literacy*, ss. 216-237.
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (2017). *Media varhaiskasvatuksessa*. Noudettu osoitteesta https://dzmdrerwnq2zx.cloudfront.net/prod/2017/06/28154551/media_varhaiskasvatuk sessa_nettiin.pdf
- Mediakasvatusseura. (6.. maaliskuu 2024). *Mediakasvatus*. Noudettu osoitteesta <https://mediakasvatus.fi/mediakasvatus/>
- Miles, M.;& Huberman, A. (1994). *Quality data analysis (2. ed)*. Sage.
- Mulari, H. (2016). *Solmukohtia: Näkökulmia lasten mediakulttuurien tutkimusmenetelmiin ja mediakasvatukseen*. Helsinki: Paino Unigrafia.
- Opetushallitus. (2010). *Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet*. Tampere: Juvenes print - Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Opetushallitus. (2014). *Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet*. Tampere: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy.
- Opetushallitus. (2022). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*. Helsinki: Hansaprint Oy.
- Puusa, A.;& Juuti, P. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus.
- Salomaa, S. (2016). Mediakasvatustietoisuuden jäsentäminen varhaiskasvatuksessa. *Journal of Early Childhood Education Research*, Vol 5, No1.
- Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. (2008). *Mediakasvatuskasvatus varhaiskasvatuksessa*.
- TENK. (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*. Noudettu osoitteesta https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- Tilastokeskus. (2021). *Ajankäyttö*. Noudettu osoitteesta <https://stat.fi/julkaisu/cl8ipicxx123r0bw2oxe42g8i>
- Tuomi, J.;& Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.

Valkonen, S., Kiesiläinen, I., Mertala, P., Rislakki, J. & Salomaa, S. (2017). *Media varhaiskasvatuksessa*. Tukea tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen. Helsinki: Painotalo Plus Digital.

Liitteet

Liite 1. Kyselyrunko

Videomateriaalin käyttäminen varhaiskasvatuksessa toiminnan ja opetuksen tukena

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Olen kolmannen vuoden varhaiskasvatuksen opettajaopiskelija ja teen kandidaatintutkielmaani Turun yliopistossa. Vastaamalla tähän kyselyyn osallistut tutkimukseeni.

Tämän kyselytutkimuksen tarkoituksena on selvittää kuinka paljon ja millä tavoin videomateriaalia käytetään varhaiskasvatuksessa toiminnan ja opetuksen tukena. Kyselyyn vastaaminen on täysin anonyymiä. Kyselyyn vastaaminen kestää 5-10 minuuttia. Vastaukset tullaan poistamaan tutkimuksen valmistuttua.

Otathan minuun yhteyttä, mikäli jotakin kysyttävää tulee koskien kyselylomaketta tai tutkimusta. Lomake on ajastettu sulkeutumaan 31.1.2024

Oskari Ohvo
oohvo@utu.fi

1. Olen tutustunut [Tietosuojailmoitukseen](#) *

Kyllä

2. Kyselyyn vastaajan sukupuoli *

Nainen

Mies

Muu

3. Ikä *

Alle 25 vuotta

25-30 vuotta

31-40 vuotta

41-50 vuotta

yli 50 vuotta

4. Kuinka usein videomateriaalia käytetään varhaiskasvatuksen tukena? *

- Useamman kerran päivässä
- Kerran päivässä
- Useamman kerran viikossa
- Kerran viikossa
- Useamman kerran kuukaudessa
- Kerran kuukaudessa
- En käytä videomateriaalia

5. Millä perusteella valitset apuna käytettävän videomateriaalin?

6. Millä tavoin lapset katsovat käytettävää videomateriaalia?

7. Minkälaisina kuvailisit videomateriaalin käyttämistilanteet?

8. Oletko tietoinen digitaalisista videomateriaalista, jota voisi käyttää varhaiskasvatuksen tukena? (esimerkiksi Kielinappu)

Kyllä

En

9. Miksi et käytä videomateriaalia varhaiskasvatuksessa toiminnan tukena?

Liite 2. Tietosuojailmoitus

Tietosuojailmoitus

Tietosuojailmoitus

1. Rekisterin nimi	Varhaiskasvatuksen opettajien käsitykset videomateriaalin hyödyntämisestä opetuksessa
2. Rekisterinpitäjä	Oskari Ohvo
3. Vastuuhenkilön yhteystiedot	Oohvo@utu.fi
4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot	Oskari Ohvo Oohvo@utu.fi
5. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste	Tutkimuksessa käytetään Webropol-kyselylomaketta, jossa varhaiskasvatuksen opettajia pyydetään anonyymisti vastaamaan videomateriaalin hyödyntämisestä opetuksessa. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista
6. Käsiteltävät henkilötietoryhmät	Vastaukset kyselylomakkeen väittämiin ja kysymyksiin
7. Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät	Tietoja ei siirretä, eikä luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle
8. Tiedot tietojen siirrosta kolmansiin maihin	Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle
9. Henkilötietojen säilyttämisäika tai sen määrittämisen kriteerit	Anonyymi Webropol-aineisto tallennetaan Turun yliopiston tietoturvalliseen Seafire-pilvipalveluun. Aineisto ei sisällä suoria tunnistetietoja. Tietoja säilytetään 31.12.2024 asti, jonka jälkeen aineisto hävitetään.
10. Rekisteröidyn oikeudet	Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti. Poisto-oikeuden toteuttamista arvioidaan tapauskohtaisesti. Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.
11. Tiedot siitä, mistä henkilötiedot on saatu	Henkilötiedot saadaan vastaajalta Webropol-lomakkeelta.
12. Tiedot automaattisen päätöksenteon ml. profiloinnin olemassaoloista	Tietoja ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profiloinnin tekemiseen.